29. číslo / 2018

Občasník obyvatel a přátel obce Česká

Zprávy z České

Milí spoluobčané, a tentokrát především ti mladší!

Jistě se už nemůžete dočkat blížících se prázdnin. Chtěla bych vám popřát, abyste si užili koupání, cestování, táboření – prostě všeho, co k pořádnému létu patří. I v nás dospělých se s příchodem prázdnin probouzí dávné vzrušení, a přestože už nás léta ve školních lavicích nikdo „nemučí“, přece se na ně stále těšíme.

A rádi vzpomínáme, jak jsme je kdysi sami prožívali.
Přijměte tedy prosím všichni, i ti „odrostlejší“ školáci, přání krásného léta, ať se vám nepříjemnosti vyhýbají a pořádně si odpočinete!

Jana Chiniová, starostka obce

Prázdninovou atmosféru navodil už letošní „pohádkový den“ pro děti s mottem: **„Vzhůru na palubu!“** Nebýt ovšem toho slejváku, který si po tak dlouhém období sucha nedovedl vybrat lepší čas než právě jeho začátek. Ale nakonec, co by to bylo za piráty a námořníky, kdyby byli bez vody? A tak se akce i tak vydařila a děti si ji užily. Děkujeme všem pořadatelům, kteří na přípravu vynaložili nemalé množství energie (a ovšem i ochotným dárcům)!

Důležitá oznámení

Pozor! Čekají nás změny v dopravě!

Se začátkem prázdnin se již tradičně na našich silnicích setkáváme s „epidemií“ uzávěrek, objížděk, semaforů atd. Tentokrát se budeme muset obrnit ještě větší trpělivostí i přímo v naší obci. Opravovat se bude „rychlostní“ I/43 před Lipůvkou, a to v termínu **od 1. do 29. července 2018**. Nákladní a autobusová doprava tudy bude projíždět kyvadlově, pro osobní však bude trasa uzavřená a povede po objížďkách.

Jak se to dotkne naší obce?

Přímý průjezd Českou na Kuřim bude uzavřen, cesta od odbočky na Lelekovice směrem ke Kuřimi bude na konci obce slepá. Nebude se dát najíždět ani na „rychlostní“ do Brna (bude třeba napojit se až u Globusu).

Kdo pojede na Kuřim, musí nejprve sjet na „rychlostní“, jako se jezdí nyní na Svitavy, a z té teprve bude moct sjet na „starou kuřimskou“. Touto cestou se už ale na Svitavy nedostaneme (vyjma nákl. a autobus. dopravy), tam budeme

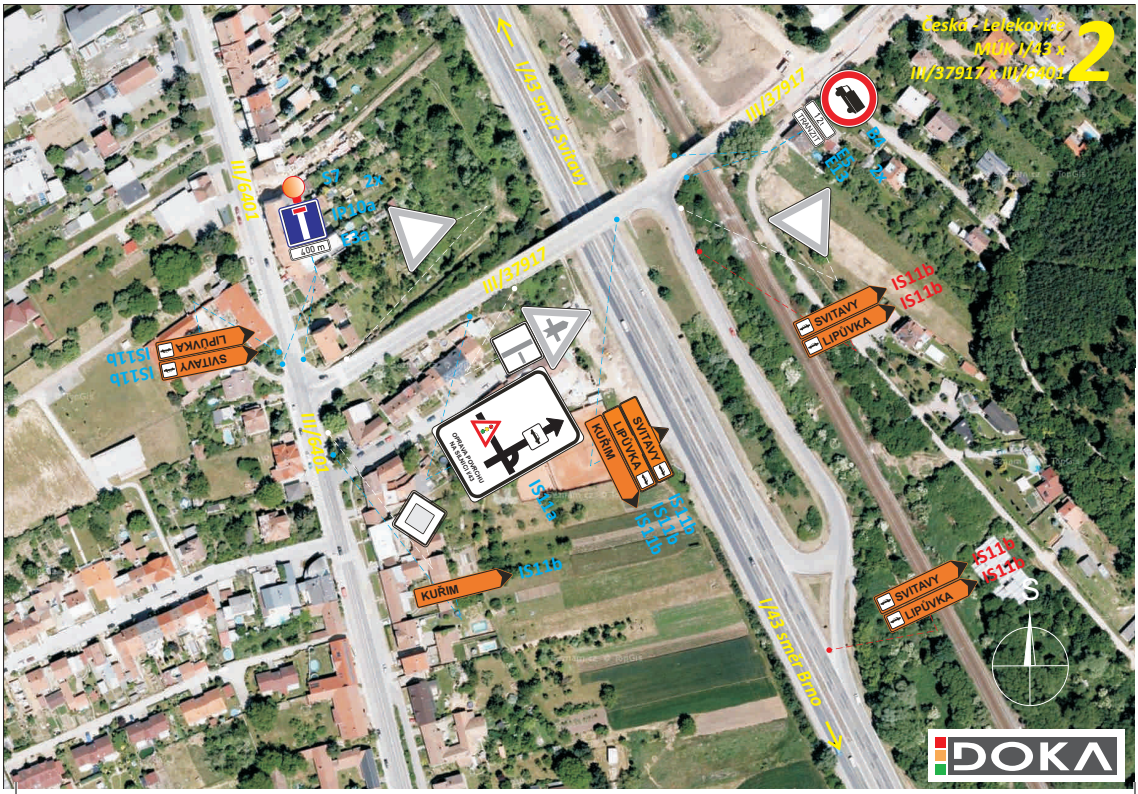

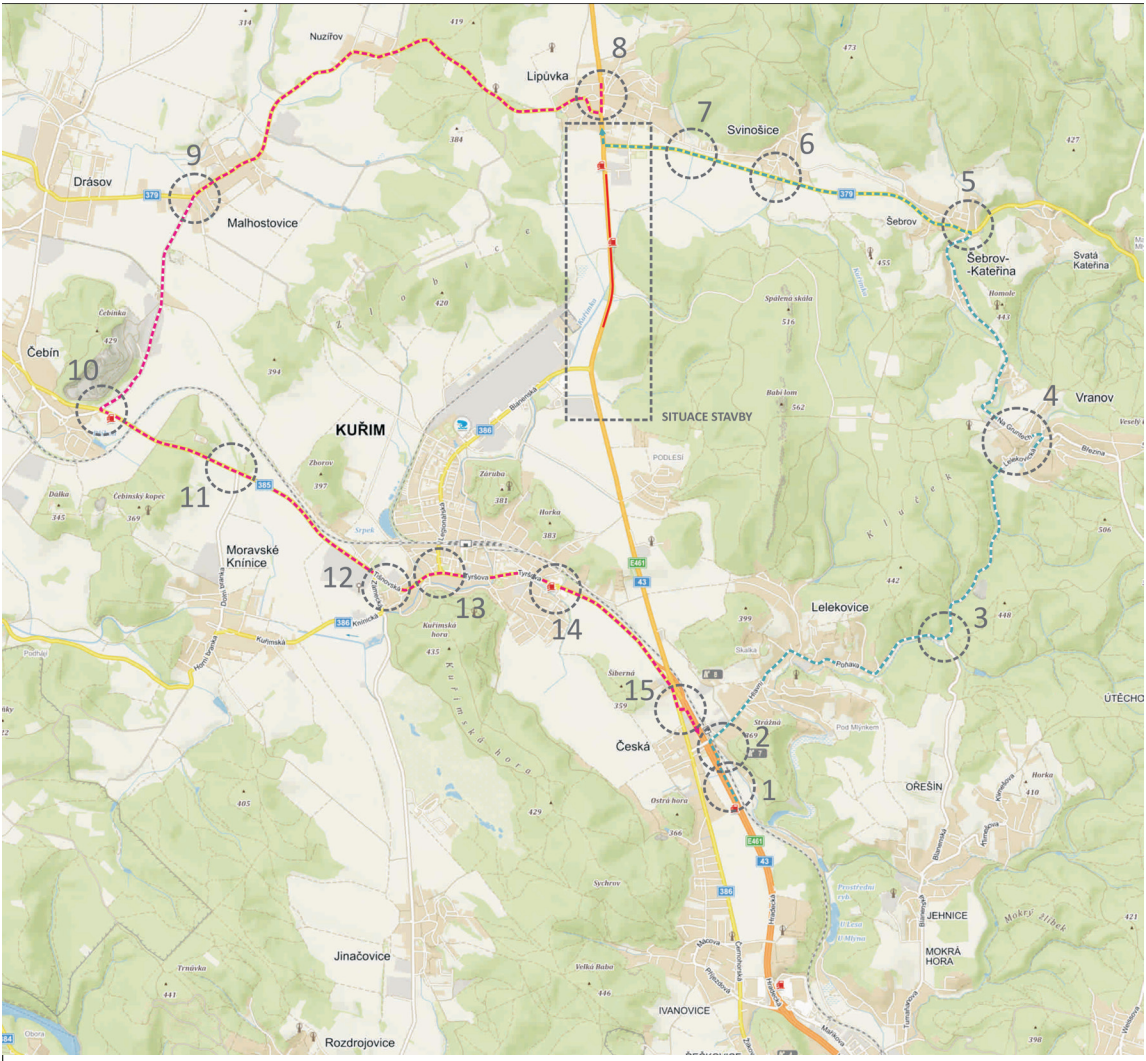

muset jezdit přes Lelekovice, Vranov, Šebrov a v Lipůvce se objížďka opět napojí na stávající trasu.

V opačném směru povede objížďka z Lipůvky přes Nuzířov, Malhostovice, Čebín a Kuřim buď rovně do České (v tomto směru cesta průjezdná bude), nebo se odbočí na „rychlostní“, směr Brno (jako dnes, jen nebude třeba dávat přednost v jízdě).

Více na přiložených obrázcích.

Připomínáme možnost zasílání výstražných a informativních SMS zpráv. Aktuálně je vylepšena o pružnější informace o výpadcích el. proudu díky intenzivní spolupráci hasičských záchranných sborů s E.ONem. (Odhad délky výpadku, rychlé zmapování situace…)

Plánované akce

22. 9. 2018 Oslavy konce 1. světové války a vzniku republiky

5.–7. 10. 2018 Tradiční hody

5.–6. 10. 2018 Volby do obecního zastupitelstva.

!!!Pozor!!! Z důvodu souběžného konání hodů se volby uskuteční v budově staré mateřské školy!

Ohlédnutí za uplynulými akcemi

Pohádkový den pro děti aneb „Vzhůru na palubu!“

(foto z akce Rasťo Belan)

Den Ponávky

Den Ponávky se tento rok vydařil. Sluníčko svítilo, květnová příroda byla přes letošní vedra stále svěží a tolik očekávané kapličky obnovené poutní cesty už byly osazené na místě (a to opravdu čerstvě). Na náměstí v Lelekovicích se sešel hojný počet natěšených turistů všech věkových kategorií, dokonce i kočárky úspěšně absolvovaly celou trasu. Jménem všech tří zúčastněných obcí nás přivítali jejich starostové (tedy jeden starosta a dvě starostky). U každé z kapliček následovalo krátké zastavení, zatím ani ne tak k rozjímání, jako spíše k informativnímu výkladu tvůrců. „Průvodcovské“ role se ujal hlavní iniciátor obnovení cesty Pavel Jordan, pomáhal mu i výtvarník Milivoj Husák.

Půvab kapliček přímo v terénu – v lukách, uprostřed lesů, při studánce či s krásnou vyhlídkou na Vranov – myslím mnohé překvapil. Snad to byly i pradávné bezpočetné kroky těch, kdo cestu vyšlapávali před námi, že se nám po ní tak dobře šlo. Každopádně hmatatelné požehnání si doslova vychutnala jedna z „duší“ obnovené cesty Bára, když při konečné úpravě kapliček asi týden před naším výletem našla u jedné z nich velikánského praváka. Na smaženici výborný.

Ani my jsme ovšem nepřišli zkrátka. Na zpáteční cestě, u Lavek, na nás už tradičně čekali Aleš Mikauš a Luděk Chini s občerstvením. Grilovaná cigára i Dalešické pivko přišlo v letním počasí vhod a posedět se dalo pohodlně jak v altánku, tak v měkké trávě kolem. Děkujeme všem, kdo se na přípravě cesty i Dne Ponávky podíleli!

Starostové Lelekovic, Vranova a České

JAK TO
ŽE JSTE
MNĚ HLEDALI ?

Prázdniny postaru

Pro ty, kdo mají chuť si počíst nebo zavzpomínat, jak vypadaly takové prázdniny zhruba před sedmdesáti lety, přinášíme pár vzpomínek zaznamenaných Vilémem Pavelkou:

Na Kanáry jsme nelétali, ale u našich babiček a dědečků to bylo pěkné, možná i lepší. Zvlášť rád vzpomínám na každoroční, asi měsíční pobyt v době žní u babičky v Nuzířově u Lipůvky. Dědečka jsme si moc neužili, protože byl ajznboňák a stále cestoval. Pak vážně onemocněl a neužil si ani důchodu. U babičky bydlela teta se strýcem a ti měli též 2 kluky, a tak nuda neměla šanci. Babička měla menší hospodářství, několik hektarů polí, 2 kravičky, několik prasat, husy a další nádvorní drobotinu. Z toho plyne, že jsme samozřejmě pomáhali s pracemi, ale nevzpomínám si, že by nás to nebavilo, ba naopak. Chodili jsme pást krávy a přitom jsme s ostatníma děckama hrávali různé hry, pásli jsme husy, seděli v hloučku a starší děvčata nám četla povídky. Tak asi ob den jsme jezdili s trakařem na řepové lupínky. Ty se odlamovaly odspodu tak, aby většina na řepě zůstala. Doma na mlatě byla postavena motorová řezačka, do jejíhož vstupního koryta jsme lupínky vkládali. Babička pak řezanku přidávala kravám a prasatům do pití: brambory, šrot, řezanka, spařeno vodou. Další, celkem zábavnou činností, bylo sbírání šišek, zejména borových, pro vytápění kotle, kde se vařily brambory pro dobytek. Každý vyfasoval košík, který se po naplnění vysypával do pytle. Samozřejmě nám nemusel nikdo radit, že se šiškami dá po sobě házet, zvláště těmi méně rozvitými. Babička občas zahubovala, ale v podstatě brala naši hru s pochopením.

Při žních bylo samozřejmé, že jsme prostírali povřísla, a pak při mlácení, to bylo náročnější, jsme rozvazovali a z vozu podávali snopy na mlátičku. Kdo někdy jako kluk přišel do styku se slámou, nezapře, že do ní také skákal, třeba z „patra“, nebo si v ní dělal chodby a bunkry. K tomu byla nejlepší příležitost právě při mlácení. Dva silnější z nás podávali snopy na mlátičku a zbylí dva odnášeli balíky slámy od lisu na zahradu, kde byla ta nejlepší příležitost ke krátkodobému stavitelství, neboť vždy po ukončení mlácení se sláma ukládala do stodoly a to si dělal strýc sám, my jsme byli jen přibližovací četa.

Když skončily náročné žňové práce, bylo třeba vymýšlet další činnosti. Velkým dobrodružstvím pro nás bylo prozkoumávání půdních prostorů, kde se kromě obilí, mouky a slámy uchovávaly věci odložené i několik generací a věci, které byly potřeba jen občas. Nacházela se tam i stará jízdní kola, která byla zdrojem gumiček pro naše samostříly. Bylo to i místo našich prvních modelářských pokusů, kdy jsme z toho, co dům dal, včetně kváskového lepidla, dělali draky, které jsme pak pouštěli na strništích.

Když venku pršelo, provozovali jsme bojové hry v babiččině ložnici. Měla perfektně do výšky ustláno a to skýtalo úkryty pro dvě nepřátelská uskupení. Nejpoužívanějšími zbraněmi byly pistole, které se nabíjely gumičkami, nastříhanými z cykloduší.

Zmínil jsem se již, že nám dědeček brzy zemřel. Při pátrání v jeho pozůstalosti jsme objevili krabičku viržinek. Co nestačil vykouřit dědeček, to jsme se okamžitě rozhodli jako správní vnuci udělat na jeho počest sami. Kuřárnu jsme zvolili, snad aby nás někdo neobjevil, pod manželskou postelí strýce a tety. Čtyři hořící cigáry ale nemohly uniknout pozornosti strýce-nekuřáka, který se nečekaně vrátil z pole. Postavil si nás na dvoře čelem ke zdi chlévů, odepjal řemen a všem nám naložil stejným dílem za trest a pro ponaučení.

Na náspech u chlévů měl strejda postavenou motorku – DKW 350, na které jezdil, většinou s tetou, na badatelské výpravy. Zabýval se historií Moravy, zvláště Kuřimska. Až jako důchodce získal dokonce doktorát (*PhDr. Rostislav Vermouzek, později se s rodinou též přestěhoval do České*). Kolem žní byla motorka nevyužita, a tak jsme se ji rozhodli projet. Ovládání jsme měli od strejdy okoukané, klíček byl na kredenci, a tak při startování dělala trochu potíže jen větší komprese a naše menší váha. Nicméně se vše podařilo a my v dvoji-

ci uháněli za humna do polí a dál k lesu a lesem až k Lipůvce. Asi jsme ji uhnali, takže při obracení chytla samozápal a uklidnila se, až když jí došel benzín v karburátoru. Nechali jsme ji vychladnout a pak pomalým tempem jsme se vraceli. Jak bláhoví jsme byli, když jsme si mysleli, že na to strýc nepřijde. Odměna byla tradiční a my jsme zas chvíli sekali dobrotu.

Další radovánky, na které vzpomenu, se už odehrávaly doma, v rodné České. Nebyli jsme na dědině vyloženě oddělená společenství kluků, jako kupř."Rychlé šípy", i když takové skupinky krátkodobě vznikaly. Většinou jsme byli pospolu celá smečka a k bojovým hrám jsme se podle určitého klíče vždy rozdělili. Zpravidla zazněl povel: „Podle velikosti v řad nastoupit a rozpočítat na prvý druhý!" Tak tomu bývalo při jednom z méně nebezpečných druhů bojů – hrudami. Rozestavili jsme se do dvou řad, vzdálených od sebe asi tak na dohození nejmladšího, a po zahajovacím povelu nejstaršího začaly létat hrudy oběma směry a občas se i některé srazily. Bojovník musel i při shýbání pro další náboj neustále pozorovat létající střely, aby některou nedostal do kokosu. Výsledkem bylo pár boulí nebo modřin, o kterých už jsme doma nevěděli, od čeho jsou. Hrudové přestřelky nás přivedly na další variantu boje, ne už mezi sebou, ale proti společnému nepříteli – jedoucímu nákladnímu vlaku a v něm v posledním voze sedícímu strážnému. Až později jsem si uvědomil jednak zhovadilost našeho počínání i to, že dotyčným strážným mohl být i můj dědeček ajznboňák. Princip námi vymyšlené hry byl geniálně jednoduchý a vyžaduje trochu představivosti. Mužstvo se rozestavilo podél kolejí, vždy po 20 m jeden bojovník. Vlak, přijíždějící od Kuřimi, měl z kopečka pěkně našlápnuto, což nám vyhovovalo, neboť nemohl rychle zastavit. Úkolem každého střelce bylo pálit až na poslední vagon, nejlépe jeho

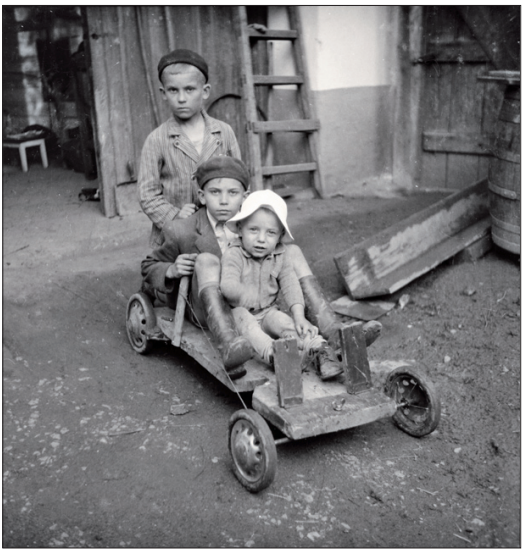

budku, ve které seděl strážný. Ten po prvních zásazích okamžitě vystartoval ven, a když zjistil, co se děje, spustil poplach pro zastavení vlaku. Točil červeným praporkem a zuřivě pískal na služební píšťalku. Svým počínáním vlak nezastavil, ale sám jako živý terč byl ostřelován dalšími bojovníky. Vlak nakonec zmizel v jehnické soutěsce a my jsme se vraceli do dědiny rokujíce, kdo měl kolik zásahů. Nedovedu si představit ten fofr, kdyby se to dostalo do školy. Měli jsme kliku. Tuto zábavu jsme praktikovali v době, kdy vlaky jezdily již po nové trati. Její výstavbu jsme sledovali nejen z dálky; staveniště se stalo místem mnohých našich rošťáren, při nichž naši strážní andělé měli neustále pohotovost.

Pro terénní práce byla zbudována úzkokolejná železnice, po které se převážela hlína od bagrů na „Vohlusu“, kde se tvořil úvoz, na násep směrem k jehnickým rybníkům. Jezdil po ní vláček, tažený buď parní nebo dieselovou lokomotivou, tvořený dvěma druhy výklopných vagonků. Jedny měly korbu tvaru písmene V a druhé byly klasické s uzamykatelnými bočnicemi. Ty druhé se nám staly osudnými. Když se souprava vracela k bagrům, vozíky byly prázdné a což se tedy nesvézt zadarmo. Naskákat na celkem pomalu jedoucí vlak nebyl problém, a tak během chvilky bylo plně obsazeno černými pasažéry, kteří ale netušili, jak rychle budou vyhoštěni. Korby vagonů a bočnice nebyly zajištěny proti vyklopení, a tak při vychýlení těžiště byl obsah vagonku vysypán za jízdy vedle kolejí. To, že se nám nikomu nic nestalo, byl velký zázrak. Když byly položeny řádné koleje až k jehnické zastávce, svádělo nás to využít mírného spádu trati k ježdění. Objevili jsme vozík „platoňák“ (2x2m), zřejmě na přepravu kolejnic, a hned nám bylo

jasné, jak ho použít. Nejprve jsme ho museli vytlačit k mostu, pak najít trámek coby brzdu, ovládanou nejsilnějším borcem, a jelo se. Zprvu se jízda jevila velice příjemně, ale s přibývající rychlostí se nám začínal tajit dech. Nakonec jsme byli rádi, když se objevila rovinka a vůz začal sám, bez použití primitivní brzdy zastavovat. V prostoru dnešního nádraží směrem ke Kuřimi bylo rozsáhlé skladiště materiálu, částečně oplocené a hlídané. Byly tam do rázů uskladněny pražce, mezi nimiž byly uličky, ve kterých jsme hrávali na hoňku. Nebezpečnější byla ale bojová hra, k níž daly popud volně uskladněné korby do V. Z nich byly vytvořeny dvě řady barikád vzdálených od sebe asi 15m. Nebojovalo se hrudami, ale kameny, vrhanými ručně či z praků. Z toho plyne, že se bojovníci neodvažovali vystrkovat hlavy a požitek z bitvy spočíval v ohlušujících ranách, které vydávaly projektily, dopadající na plechové korby. Pokud byly jako náboje povoleny jen nezralé kadlátky, rozvinul se plnohodnotný boj včetně boje zblízka, kdy se ohrožený nepřítel mohl zachránit vysláním signálu SOS.

Tady radši dědovo vzpomínání přerušíme, kdo ví, co bychom se ještě dozvěděli... Ale možná vám některé zážitky připomněly ty vaše a možná se vám vybavily vzpomínky zase na jiná dobrodružství a hry. Nechcete se s nimi také podělit? Jinak už asi příští generace nebudou mít zdání, jak jejich dědečkové a babičky žili...

Zpravodaj obce Česká. Ev. č. MK ČR E 21297. Neprodejné! Vydává OÚ Česká nákladem 440 výtisků. Připomínky a podněty zasílejte na e-mail hruskadada@seznam.cz nebo doručte na OÚ Česká. Redakční úpravy vyhrazeny.

Uzávěrka dalšího čísla: 7. září 2018